

prunella

**zpravodaj
oblastní
ornitologické sekce
při Správě Krkonošského
národního parku
ve Vrchlabí**

1985

XI. ročníku

O B S A H

Význačnější ornitologická pozorování v oblasti Krkonoš v roce 1985	... 2
RNDr. Petr Miles	
Přehled ptáků okroužkovaných v roce 1985 v oblasti Krkonoš	... 8
Jan Grúz	
Druhové složení potulkových hejn sýkor v Podkrkonoší	... 10
Jan Grúz	
Vzácné pozorování pěnkaváka sněžního (<i>Montifringilla nivalis</i> L.) v Podkrkonoší	... 9
Radoslav Sikora	
Výsledky sledování ptactva v zimním období v oblasti Mladých Buků	... 12
Lubor Červa, Luděk Plot	
Říjen v hřebenovém sedle u Vosecké boudy	... 17
RNDr. Jiří Flousek, Věra Lněničková	
Expedice "Gypaetus (Gurmán)", 29.6.-13.7. 1985	... 21
Ing. Hubert Weber	
Hnízdění kulíka hnědého (<i>Eudromias morinellus</i> L.) v Jeseníkách	... 23

VÝZNAČNĚJŠÍ ORNITOLOGICKÁ POZOROVÁNÍ V OBLASTI KRKONOŠ
V ROCE 1985

Potáplice malá (*Gavia stellata*) - 16.11., v Trutnově u nádraží ČSD nalezen 1 poraněný exemplář (Flousek).

Roháč velký (*Podiceps cristatus*) - Vrchlabí, rybník u letiště, vyhníždění 1 páru, vyvedeno 1 mládě (Flousek).

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) - 25.3., Vrchlabí, Podhůří, nalezen 1 mrtvý exemplář. 12.4., mezi Výsplachami a Horní Brannou, 1 letící ex. (Vich). 3.5., Vrchlabí, rybník u letiště, 2 ex. (Flousek).

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*) - 7.3., Vrchlabí, 1 ex. (Zajíček). 23.9., Trutnov, přelet 3 ex. k JZ (Sikora).

Čáp černý (*Ciconia nigra*) - 27.4., Ždírnice, 1 ex. sedí na hnízdě na buku. 17.5. tamtéž pod hnízdem nalezeny 2 rozbitá a 1 nepoškozené vejce. V nepoškozeném vejci předaném do muzea ve Vrchlabí byl vyvinutý zárodek. Na hnízdišti se trvale zdržovali 3 čápi černí, kteří se u hnízda vzájemně rušili - patrně důvod neúspěšného vyhníždění (Walter). 19.5., Rýchory, Ozon, 1 ex. (Flousek). 3.6., Javorník, na hnízdě na buku sedí 1 ex. (Miles). 6.5. a 28.7., Prosečné, pozorován 1 ex. (Grúz).

Labuť velká (*Cygnus olor*) - 24.1., Trutnov, břeh Úpy, 1 ex. (Sikora). 18.1. až 22.2., Dolní Olešnice, Nové Zámky, na Labi u mostu 7 ex., přeletují až k jezu nad most u Debrného (Grúz). Duben až prosinec, Vrchlabí, rybník u letiště, neúspěšný pokus o zakníždění (Flousek).

Husa (*Anser* sp.) - 13.3., Prosečné, 9,57 hod., přelet 25 ex. husy polní (*A. fabalis*); 10,00 hod. přelet 10 ex. husy velké (*Anser anser*); 10,15 hod., přelet dalšího hejna husy velké (vše Grúz). 15.3., Vrchlabí, 7,30 hod., přelet 25 ex. husy velké podél silnice směrem ke Spindlerovu Mlýnu (Grúz). 31.3., Mladé Buky, 8,43 hod., 35 ex. letí na JZ (Sikora). 1.12., Hostinné, 17,00 hod., přelet klínu asi 50 ex. za hlasitého kejkání na JZ (Miles).

Kachna divoká (*Anas platyrhynchos*) - 10.1., Hostinné, pod papírnou KRPA 1, na Labi u zásypu 80 ex. (Grúz). 17.5., Vrchlabí, zámecký park, pozorována 0 nepochopitelně ubíjející vlastní několik dnů stará mláďata (Miles).

Čírka obecná (*Anas crecca*) - 14.4. až 3.5., Vrchlabí, rybník u letiště, 3 samci + 2 ♀♀ (Flousek).

Kopřivka obecná (*Anas strepera*) - 3.5., Vrchlabí, na rybníku u letiště 1 samec (Flousek).

Polák velký (*Aythya ferina*) - 3.5. až 11.5., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 samec (Flousek).

Polák chocholatý (*Aythya fuligula*) - 4.5., Vrchlabí, Výsplachy, 4 páry (Miles). 3.5. až 10.5., Vrchlabí, rybník u letiště, maximální počet 21 samců a 7 ♀♀ (Flousek).

Káně lesní (*Buteo buteo*) - 10.3., Mladé Buky, 11,38 hod., přelet 21 ex. směrem na SV (Sikora).

Káně rousná (*Buteo lagopus*) - 3.1., Prosečné, Labská strán, přítomno 5 ex. + 4 káně lesní + 8 *Buteo* sp. (Grúz). 19.3., Prosečné, 1 ex., poslední zimní pozorování (Grúz).

Moták pilich (*Circus cyaneus*) - 23.11., Vrchlabí, pole u letiště, 1 intenzivně lovicí samec (Kalenský).

Moták pochop (*Circus aeruginosus*) - 3.5., Vrchlabí, rybník u letiště, pozorován 1 pár (Flousek).

Ostříž lesní (*Falco subbuteo*) - 16.8., Lahrbusch, Klínový potok, Přední Rennerovy, Priesovy boudy, pozorován pár s 2 vyvedenými mláďaty (Flousek).

Koroptev polní (*Perdix perdix*) - 10.3., Mladé Buky, 3 ex. (Zajíček).

Chřástal polní (*Grex grex*) - jaro 1985, Horní Alberice, 3 ex. přišli na vysílacou magnetofonovcu nahrávku jeho hlasu (Šmaha).

Čejka chocholavá (*Vanellus vanellus*) - 6.3., Prosečné, přelet hejtnka (Grúz).

Kulík říční (*Charadrius dubius*) - duben až květen, Vrchlabí, na poli u rybníka u letiště, 1 pár (Flousek).

Pisík obecný (*Actitis hypoleucos*) - 28.4., Vrchlabí, zámecký park, 1 ex. (Flousek). 3.5. až 2.8., Vrchlabí, rybník u letiště, téměř pravidelný výskyt (Flousek). 4.5., Vrchlabí, Výsplaty, 1 ex. (Miles). 31.8., Křížovky, 1 ex. (Flousek).

Vodouš šedý (*Tringa nebularia*) - 2.4., Mladé Buky, 17,0 hod., 2 ex. na břehu regulačního kanálu (Sikora).

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) - 6.5., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 ex. (Flousek). 27.-30.5., Horní Alberice, 1 ex. (Meissner).

Rybák černý (*Chlidonias nigra*) - leden 1985, údolní nádrž Těšnov, 1 ex. (Trenar).

Holub hřivnáč (*Columba palumbus*) - 10.4., Horní Mísečky, houkání 1 samce (Miles). 26.5., Horní Alberice, 2 ex. (Meissner). 5.7., 400 m nad Hřiběcími boudami, 1 ex. (Miles).

Holub doupnák (*Columba oenas*) - 22.4., Vrchlabí, přelet 30 ex. nad zámeckým parkem (Miles). 19.-20.5., Boberská strán, houkání samce (Flousek). 28.5., Horní Alberice, 2 ex. (Meissner). 22.6., pod Horními Mísečkami, pozorování 2 ex., z nichž 1 houkal (Miles).

Hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*) - 26.5., Horní Alberice, volání 1 samce (Meissner).

Kukačka obecná (*Cuculus canorus*) - 5.7., Prosečné, poslední kukání v tomto roce (Grúz).

Výr velký (*Bubo bubo*) - 3.1., Hluboký les v Dolní Kalné ve směru na Zálesná Lhota, houkání 1 ex. (Kalenský). 13.4., Černý Důl, lom, hlas 1 ex. (Zajíček).

Sýc rousný (*Agolius canereus*) - 13.4. a 7.5., Konfiskáty, hlas 1 ex. (Zajíček). 23.4., Rýchorská bouda, houkání samce (Flousek). 7.6., Obří důl, hnízdo s 5 vejci v budce (Flousek).

Rorýs obecný (*Apus apus*) - 31.7., Prosečné, Hostinné, odlet převážné části populace (Grúz).

Dudek chocholatý (*Upupa epops*) - 5.5., Vrchlabí, klášter, 1 ex. (Flousek).

Strakapoud malý (*Dendrocopos minor*) - 16.1., Klášterská Lhota, 1 ex. (Miles). 31.12., Hostinné, Hlinák, 1 ex. (Miles).

Skřivan polní (*Alauda arvensis*) - 5.1., Vrchlabí, 1 ex. (Flousek). 3.3., Čermná, přelet 40 ex. (Grúz). 28.5., Harrachovy kameny, zpěv 1 samce (Miles). 3.6., Rudník, v obilných polích na úseku asi 1 km 9 zpívajících samců + 5 dalších poletujících ex. (Miles).

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*) - 5.9., Vrchlabí, podloubí na náměstí, v hnízdě ještě krmena mláďata (Miles).

Linduška luční (*Anthus pratensis*) - 5.8., Pančavská louka, nález hnízda s mláďaty (Formánek).

Konipas luční (*Motacilla flava*) - 3.-10.5., Vrchlabí, rybník u letiště, max. 3 ex. (Flousek).

Konipas horský (*Motacilla cinerea*) - 5.3., Vrchlabí, Liščí kopec, 2 ex. (Zajíček).

Brkoslav severní (*Bombycilla garrulus*) - 10.11., Hostinné, přelet 16 ex. (Grúz).

Pěvuška modrá (*Prunella modularis*) - 11.12., Prosečné, pozorován 1 ex. (Grúz).

Červenka obecná (*Erithacus rubecula*) - 20.1., Staré Buky, 1 ex. v křovinách smíšeného lesa (Sikora).

Slavík modráček tundrový (*Luscinia svecica svecica*) - jaro 1985, Úpská rašelina, 5 párů (Flousek). 2.-3.6., nad Labskou boudou, 1 zpívající samec za velmi nepříznivého počasí (Meissner). 14.9., Úpská rašelina, 1 ex., pozdní výskyt (Flousek).

Rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*) - červen 1985, Horní Mísečky, 1050 m n. m., hnízdění v budce pro sovy umístěné v hloubi lesa asi 150 m od nejbližší budovy, 4 m vysoko na stromě. 9.7. tamtéž 3 mrtvá mláďata (Miles).

Bramborníček černohlavý (*Saxicola torquata*) - 28.5., Luční hora, býv. Rennerovka, 1 zpívající samec (Flousek).

Bělořit šedý (*Oenanthe oenanthe*) - 8.5., Hřiběcí bouda, lom, 1 ex. (Zajíček).

Kos horský severoevropský (*Turdus torquatus torquatus*) - 21.6., Horní Mísečky, odchycen 1 adultní samec, uchován jako doklad v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí (Miles).

Drozd kvíčala (*Turdus pilaris*) - začátek ledna 1985, Hostinné, okraj lesa u zahrádkářské kolonie Antoníček, nocování asi 40 kvíčal a 15 kosů černých. Tito ptáci se zde zdržovali i přes den na hložinkách a šápcích. 12.1., tamtéž nalezeno 12 mrtvých a umírajících kvíčal a 11 kosů černých. Úhyn způsoben patrně dlouhotrvajícími mrazy (až - 25 °C) v předchozích nocích (Miles). 22.4., Vrchlabí, zámecký park, hnízdo s 5 vejci jen 1 m nad zemí ve větvích smrku. 30.4. tamtéž 5 asi čtyřdenních mláďat (Miles). 25.5.-4.6., Horní Albeřice, malá hnízdní kolonie u lomu (Meissner). 1.6., Lahrovy boudy, 1050 m n. m., 2-3 páry, staří ptáci létají s potravou v zobáku (Miles). 9.11., Hostinné, Městský les, během 10 minut přelet 3 hejn o 100 kusech. 25.11. tamtéž na jeřabinách alespoň 1000 ex., 23.12. tamtéž 500 ex., 26.12., asi 200 ex. (Miles). 21.11., Zadní Ždírnice, asi 300 ks (Walter). 30.11., Mladé Buky, na mezech asi 12600 kvíčal, mezi nimi též asi 10 brávníků, 15 cvrčal a 20 drozdů zpěvných. 15.12. tamtéž asi 320 kvíčal, 1 drozd zpěvný a 5 brávníků (Sikora).

Drozd cvrčala (*Turdus iliacus*) - 4.6., Horní Albeřice, prostor lomu, nález hnízda se 4 vejci 2,5 m vysoko v rozsoše jívového kmene. O hlasitě varovala. 23.6., tamtéž, hnízdo shozené na zemí a v něm zbytek skořápky z jednoho vejce (Pecina). 3.11., Dolní Lysečiny, smíšené hejno asi 1500 ex, kvíčal a cvrčal na solitérních jeřábech (Pecina).

Drozd zpěvný (*Turdus philomelos*) - viz drozd kvíčala.

Drozd brávník (*Turdus viscivorus*) - viz drozd kvíčala. 20.1., Vlčice, pobřežní porost u potoka, 1 ex. (Sikora). 31.12., Mladé Buky, jehličnatý les, 1 ex. (Sikora).

Cvrčilka zelená (*Locustella naevia*) - 10.5., Horní Mísečky, 1000 m n. m., zpěv samce (Miles). 16.5., Svoboda n. Ú., Sluneční strán, zpívající samec (Flousek). 17.7., Mladé Buky, zpívající samec v pobřežním porostu (Sikora).

Rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*) - květen 1985, Vrchlabí, rybník u letiště, 3 zpívající samci (Flousek). 3.6., Rudník, křoví bez rákosí, zpěv 3 samců blízko sebe, jinde v širším okolí v podobném biotopu však již nikoliv (Miles).

Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) - 6.5., Vrchlabí, rybník u letiště, 1 zpívající samec (Flousek).

Sedmhlásek hajní (*Hippolais icterina*) - 26.5., Horní Albeřice, 1 zpívající samec (Meissner). 25.5., Horní Mísečky, polapen 1 samec (Miles).

Budníček lesní (*Phylloscopus sibilatrix*) - 26.5., Horní Albeřice, 1 zpívající samec v lomu (Meissner). 27.5., Davidovky, 1 zpívající samec; 9.6., tamtéž 3 samci; 20.6., tamtéž 4 samci (Miles).

Lejsek malý (*Ficedula parva*) - 19.-20.5., Boberská strán, 3 zpívající samci (Flousek). 6.6., Labský důl, zpívající samec (Flousek).

Lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*) - 1985, Dvorský les, 1030 m n. m., pod Zadními Rennerovkami, 1170 m n. m., nejvyšší polohy, kde v době hnízdění zpíval (Flousek).

Sýkora lužní (*Parus montanus*) - 31.5., Horní Albeřice, lom, nález hnízdní dutiny v odumřelé vrbě jívě (Meissner).

Sýkora koňadra (*Parus major*) - Horní Mísečky, 1050 m n. m., 17.7., 0 sedí na hnízdě v budce na násadě 9 vajec. Doklad patrně druhého hnízdění ve vysokých horských polohách (Miles).

Šoupálek krátkoprstý (*Certhia brachydactyla*) - 1.9., 1 zpívající samec, Vrchlabí, Berlín (Flousek).

Moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) - 11.5., Vrchlabí, rybník Výsplachy, 1 hnízdící pár, nález hnízda a houpačky (Flousek). V témže roce u rybníka u letiště ve Vrchlabí patrně neúspěšné hnízdění dalšího páru (Flousek).

Žluva hajní (*Oriolus oriolus*) - 27.5., Pančavská louka, 1 zpívající samec (Flousek).

Ťuhýk obecný (*Lanius collurio*) - 16.5., Benecko, asi 900 m n. m., 1 ex. (Dvořák). 4.7., Horní Albeřice, hnízdo se 6 vejci 2 m vysoko; 17.7. tamtéž v hnízdě mláďata, která staří ptáci krmili převážně bělásky, jejich výlet kolem 1.8. (Pecina). 1985, pastviny ve Ždírnici, přítomna početná hnízdní populace, dle odhadu 50 párů na ploše 1,5 km² (Walter).

Ťuhýk šedý (*Lanius excubitor*) - 8.1., Prosečné, 1 ex. (Grúz). 10.2. a 31.12., Hostinné, 1 ex. (Miles). 14.6., Vrchlabí, Berlín, pozorován 1 pár, který s velkou pravděpodobností hnízdil (Flousek).

Sojka obecná (*Garrulus glandarius*) - 27.5., Černohorská rašelina, u boudy 1 ex. (Meissner).

Straka obecná (*Pica pica*) - 9.6., Martinovka, 1 ex. (Miles).

Ořešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*) - 10.10., Prosečné, 1 ex. (Grúz). 1.11. až 11.11., denně na ořechu u muzea ve Vrchlabí 1 ex.; tamtéž 1.12. 2 ex. ssp. *N. c. macrorhynchos* (Miles).

Havran polní (*Corvus frugilegus*) - 25.3., Vrchlabí, přelet alespon 2000 ex. směrem na Krkonoše, po chvíli však přiletěli nazpět (Vávra).

Vrána obecná černá (*Corvus corone corone*) - 29.4., Vrchlabí, rybník u letiště, nalezen 1 mrtvý ex. (Flousek). 27.5., Vosecká bouda, pozorován 1 ex. (Flousek).

Krkavec velký (*Corvus corax*) - 1985, Velká Mumlava a

okolí, Černá hora, Rýchory, větší počet pozorování (Flousek). 26. a 28.5., 3.6., Horní Alberice, 2 ex. (Meissner). Tamtéž 1.-7.7. denně na posečených lukách (Pecina). Zadní Mostka, hnízdění a vyvedení mládat (Tremér). Pravidelný výskyt na smetišti v Trutnově (Diviš). 13.4., Černý Důl, 1 ex. (Zajíček). 8.5., Železný důl, 2 ex. (Zajíček). 16.8., mezi Čistou a Rudníkem, 6 ex. (Bergr). 14.9., Konfiskáty, 2 ex. (Zajíček). 25.9., Hostinné, 1 ex. (Miles). 28.10., Harta, 2 ex. (Němec). 31.12., Hostinné, Městský les (Miles). Flousek předpokládá na území Krnapu hnízdění 3-4 párů.

Špaček obecný (*Sturnus vulgaris*) - 3.3., Čermná, 5 ex. (Grúz). 7.3., 30 ex., Lánov (Zajíček). 20.3., Prosečné, na pastvině 500 ex. (Grúz). 19.11., Prosečné, přelct 100 ex. (Grúz). 19.11., Zadní Ždírnice, 30 ex. na hnojišti (Walter). 25.11., Vrchlabí, zahrada u muzea, 20 ex. (Miles).

Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*) - 6.1., Mladé Buky, 2 samci u skládky (Sikora).

Pěnkava jikavec (*Fringilla montifringilla*) - 7.4., Mladé Buky, 10,56-11,00 hod., nad obcí prolétlo celkem asi 7500 ex. (Sikora).

Zvonohlík zahradní (*Serinus serinus*) - 2.4., Vrchlabí, zahrada u muzea, hejtnko 10 ex. (Miles).

Stehlík obecný (*Carduelis carduelis*) - 30.12., Hostinné, Hlinák, skupina 20 ex., opodál ještě 5 ex. (Miles).

Čížek lesní (*Carduelis spinus*) - 19.1., Hostinné, Městský les, na olších a břízách asi 300 ex. (Miles).

Konopka obecná (*Carduelis cannabina*) - 31.12., Mladé Buky, smíšené hejtno 35 konopek obecných, 5 pěnkav jikavců a 5 čížků. (Sikora).

Čečetka zimní (*Carduelis flammea*) - 13.1., Mladé Buky, hejtno asi 150 ex. (Sikora). 27.1., Trutnov, Horní Staré Město, hejtnko asi 110 ex. (Sikora). Květen-červen, Vrchlabí -zámecký park, 1 pár (Flousek). 28.5., Horní Alberice, samec zpívá, 0 s hnízdním materiálem (Meissner). 17.6., Vrchlabí, ČSD, tokající samec a 2 ex. sex.? (Flousek). 11.12., Prosečné, dvě hejtnka (70-90 a 50 ex.) subsp. *C.f.flammea* při okrajích polí. Jednotlivé ex. pozorovány až do 26.12. (Grúz). 30.-31.12., Hostinné, Hlinák, 4 hejtnka po 30-40 ex. na kopřivách a j. bylinách (Miles).

Čečetka bělavá (*Carduelis hornemanni*) - 9.12., stráně nad Prosečnou, 8 ex. při sběru semen kopřiv (Grúz).

Hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) - 16.5., Labská přehrada, 2 zpívající samci (Miles). 18.5., Strážné, 1 zpívající samec (Miles). 27.5., Dívčí Lávky, 1 zpívající samec; Horní Mísečky, 1 zpívající samec (Miles). Hořejší Vrchlabí, odb. na Strážné, 29.5. 1 zpívající samec (Flousek). 3.6., Hoffmannova bouda, zpěv 1 samce (Miles). Červen, Horní Alberice, nejméně 5 zpívající samců. 4.6. tamtéž nález hnízda se 4 vejci v živém plotu z pámelníku 130 cm nad zemí (Peci-

na, Meissner). 9.6., Svoboda n. Ú., 1 zpívající samec u silnice (Sikora). 16.9., Špindlerův Mlýn, Labská, na vodou odchyceno 5 ex., z toho 1 adult. červeně vybarvený samec a 4 juv. (Klíček).

Strnad obecný (*Emberiza citrinella*) - 25.3., Špindl. Mlýn, Labská, přelety desítek až stovek ex. (Klíček).

Pozn. V uvedeném přehledu jsou zahrnuta význačnější ornitologická pozorování členů sekce, případně i dalších ornitologů a zpravodajů z oblasti Krkonoš. V přehledu chybí údaje, které jsou uváděny dále v samostatných příspěvcích.

PŘEHLED PTÁKŮ OKROUŽKOVANÝCH V ROCE 1985 V OBLASTI KRKONOŠ

1. Kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i>)	...	73
2. Krahujec obecný (<i>Accipiter nisus</i>)	...	1
3. Jestřáb lesní (<i>Accipiter gentilis</i>)	...	1
4. Káně lesní (<i>Buteo buteo</i>)	...	10
5. Poštolka obecná (<i>Falco tinnunculus</i>)	...	20
6. Sluka lesní (<i>Scolopax rusticola</i>)	...	1
7. Sýc rousný (<i>Aegolius funereus</i>)	...	1
8. Strakapoud velký (<i>Dendrocopos major</i>)	...	4
9. Jiřička obecná (<i>Delichon urbica</i>)	...	15
10. Linduška luční (<i>Anthus pratensis</i>)	...	6
11. L. lesní (<i>A. trivialis</i>)	...	13
12. Konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>)	...	12
13. Konipas bílý (<i>M. alba</i>)	...	1
14. Pěvuška modrá (<i>Prunella modularis</i>)	...	25
15. Červenka obecná (<i>Lrithacus rubecula</i>)	...	37
16. Rehek domácí (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	...	25
17. R. zahradní (<i>P. phoenicurus</i>)	...	7
18. Bramborníček hnědý (<i>Saxicola rubetra</i>)	...	2
19. Kos horský (<i>Turdus torquatus</i>)	...	13
20. Kos černý (<i>T. merula</i>)	...	12
21. Drozd kvíčala (<i>T. pilaris</i>)	...	20
22. D. zpěvný (<i>T. philomelos</i>)	...	20
23. D. cvrčala (<i>T. iliacus</i>)	...	4
24. D. brávník (<i>T. viscivorus</i>)	...	1
25. Střízlík obecný (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	...	6
26. Sedmihlášek hajní (<i>Hippolais icterina</i>)	...	2
27. Pěnice pokřovní (<i>Sylvia curruca</i>)	...	1
28. P. hnědokřídla (<i>S. communis</i>)	...	5
29. P. slavíková (<i>S. borin</i>)	...	23
30. P. černošedá (<i>S. atricapilla</i>)	...	9
31. Budníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	...	25
32. B. větší (<i>P. trochilus</i>)	...	8
33. Králíček obecný (<i>Regulus regulus</i>)	...	8
34. Lejsek šedý (<i>Muscicapa striata</i>)	...	5

35. Sýkora babka (<i>Parus palustris</i>)	...	2
36. S. lužní (<i>P. montanus</i>)	...	5
37. S. parukářka (<i>P. cristatus</i>)	...	1
38. S. uhelníček (<i>P. ater</i>)	...	23
39. S. modřinka (<i>P. caeruleus</i>)	...	18
40. S. konadra (<i>P. major</i>)	...	106
41. Brhlík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	...	2
42. Šoupálek krátkoprstý (<i>Certhia brachydactyla</i>)	...	2
43. Tuhyk obecný (<i>Lanius collurio</i>)	...	1
44. Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	...	7
45. Ořešník kropenatý (<i>Nucifraga caryocatactes</i>)	...	5
46. Kavka obecná (<i>Corvus monedula</i>)	...	5
47. Pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	...	185
48. P. jikavec (<i>F. montifringilla</i>)	...	44
49. Zvonohlík zahradní (<i>Serinus serinus</i>)	...	6
50. Zvonek zelený (<i>Carduelis chloris</i>)	...	3
51. Štehlík obecný (<i>C. carduelis</i>)	...	2
52. Čížek lesní (<i>C. spinus</i>)	...	268
53. Čečetka zimní (<i>C. flammea</i>)	...	95
54. Konopka obecná (<i>C. cannabina</i>)	...	11
55. Křivka obecná (<i>Loxia curvirostra</i>)	...	68
56. Hýl rudý (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	...	12
57. Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	...	33
58. Strnad obecný (<i>Emberiza citrinella</i>)	...	12
59. S. rákosní (<i>E. schoeniclus</i>)	...	1
Celkem	...	1333

RNDr. Petr Miles
Správa Krnapu Vrchlabí

VZÁCNÉ POZOROVÁNÍ PĚNKAVÁKA SNĚŽNÍHO (*MONTIFRINGILLA NIVALIS* L.) V PODKRKONOŠÍ

Dne 20.11.1985 jsem při pravidelné kontrole prostoru pro výzkum datlovitých ptáků v Prosečném (o. Trutnov) spatřil 5 ex. vzácného zatoulance pěnkaváka sněžního.

Ptáci seděli na borovici ve vrcholu koruny stromu. V jejich blízkosti sbíralo jeřabiny asi 15 ex. hýla obecného. Pěnkaváci po chvíli slétli na zem. Pozoroval jsem je ze vzdálenosti 30-40 m dalekohledem 20 x 50. Ve snaze o co největší přiblížení se k nim jsem vyplašil hejno hýlů, se kterým odlétli i tito náhodní hosté. I když jsem lokalitu navštívil ještě několikrát, více jsem je nespatriil.

Místem výskytu je jihovýchodní strán s ojedinělými keři trnky, hlohu a různými solitórními stromy, celá plocha je zarostlá bylinami s dosti bohatou potravní nabídkou. Od severu přiléhá velké pole oseté pšenicí. Ptáci usedli na rozhraní mezi polem a strání.

V Čechách byl výskyt pěnkaváků sněžních zaznamenán pouze třikrát. Konkrétní doklad pochází z 15.2.1897 z okolí Rychnova nad Kněžnou, který je uložen v Muzeu Orlických hor. Další výskyt zaznamenal Bělka v Orlických horách na Šerlichu (1 ex. 14.8.1979 při akci Balt). Zatoulaní ptáci byli pozorováni i v Praze-Vršovicích (Hudec, 1983). V Krkonoších nebyli dosud pěnkaváci spolehlivě zjištěni (Miles, 1975). Jejich hnízdní areál je ve vysokých horách jižní Evropy (Pyreneje, Apeniny, Abruzzy, Alpy a západní Balkán).

LITERATURA

BĚLKA, T., 1984: Výskyt pěnkaváka sněžného (*Montifringilla nivalis* L.) v Orlických horách. - Zprávy MOS: 147-148.

HUDEC, K. a kol., 1983: Fauna ČSSR. Ptáci 3/II.

MILES, P., 1975: Ptactvo Krkonoš. Kandidát. disert. práce.

Jan Grúz

Prosečné 31

DRUHOVÉ SLOŽENÍ POTULKOVÝCH HEJN SÝKOR V PODKRKONOŠÍ

Sýkorovití ptáci se v období po vyhníždění často potulují až do jara pospolitě v hejnech, která bývají tvořena větším počtem ptačích druhů. Cílem mého příspěvku je stanovení kvalitativního i kvantitativního zastoupení jednotlivých ptačích druhů v těchto potulkových hejnech v podmínkách Podkrkonoší.

Materiál a metodika

Materiál pro zpracování druhového složení potulkových hejn sýkor jsem shromáždil v letech 1964-1979 v Prosečném (o. Trutnov) a jeho nejbližším okolí. Jednalo se převážně

o jehličnaté a smíšené porosty v polohách kolem 400 m n. m. Za hejnko jsem pokládal nejméně 3 ptáky jednoho druhu nebo 2 ptáky dvou druhů. Základ hejna tvořil vždy minimálně jeden druh z čl. sýkorovitých, ostatní přítomní ptáci mohli náležet i jiným čeledím či řádům. Výpočtem jsem stanovil dominantní (nad 5 %), influentní (2-5 %) a akcesorické (pod 2 %) druhy. Smíšená ptačí hejnka jsem zaznamenával od začátku října do poloviny března.

Výsledky

V období let 1964-1977 jsem od začátku října do poloviny března evidoval 93 potulkových hejn sýkor s 872 jedinci v 11 druzích (viz tab. 1). Průměrně jsem zjistil 9,38 ex. na 1 hejnko. Největší hejnko tvořilo 29 ex. 4 druhů. Kvalitativně nejbohatší hejnko bylo vytvořeno 9 ptačími druhy. Jako dominantní druhy jsem určil sýkoru koňadru (31,54 %), sýkoru modřinku (14,33 %), mlynaříka dlouhoocasého (16,17 %), sýkoru lužní (7,91 %), sýkoru uhelníčka (5,73 %), králíčka obecného (5,39 %) a sýkoru parukářku (5,05 %), influentní byli brhlík lesní (4,70 %), sýkora babka (4,70 %) a šoupálek dlouhoprstý (3,56 %), akcesorickým druhem strakapoud velký (0,92 %).

Při nahlédnutí do tab. 1. je možné seznámit se s řadou dalších číselných údajů charakterizujících kvalitativní i kvantitativní vztahy mezi ptáky těchto potulkových hejn.

Tabulka 1: Druhové složení potulkových hejn sýkor v letech 1964-1979.

Legenda:

n = celkový zjištěný počet ptáků daného druhu (abundance), $\% n$ = procentické zastoupení zjištěných ptáků (dominance), h = počet hejn, v kterých byl daný druh zjištěn, \bar{x} = průměrný počet ptáků daného druhu na 1 hejnko, $\% d$ = procentické vyjádření zastižení druhu ve sledovaných hejnech, M = maximální počet zjištěných ptáků daného druhu v hejnu

Druh	n	% n	h	\bar{x}	% d	M
Sýkora koňadra	275	31,54	77	3,57	82,80	18
S. modřinka	125	14,33	54	2,31	58,06	7
S. lužní	69	7,91	27	2,56	29,03	7
S. uhelníček	50	5,73	21	2,38	22,58	7
S. parukářka	44	5,05	11	4,00	11,83	20
S. babka	41	4,70	16	2,56	17,20	6
Mlynařík dlouhoocasý	141	16,17	23	6,13	24,73	12
Králíček obecný	47	5,39	22	2,14	23,66	5
Brhlík lesní	41	4,70	31	1,32	33,33	2
Šoupálek dlouhoprstý	31	3,56	25	1,24	26,88	2
Strakapouď velký	8	0,92	7	1,14	7,53	2
Celkem	872	100,00	93	9,38	-	29

Jan Grúz

Prosečné 31

VÝSLEDKY SLEDOVÁNÍ PTACTVA V ZIMNÍM OBDOBÍ V OBLASTI MLADÝCH BUKŮ

1. Úvod práce

Zjišťování v souvislosti s jednotlivými ptačími druhy na biotop se stává neoddělitelnou součástí faunistických přehledů ptactva menších oblastí (Klafs et Stubs, 1977). Výsledky rozborů mohou dále sloužit pro vypracování a stanovení početnosti a hustoty regionální avifauny v závislosti na typu prostředí, stáří porostu, klimatických podmínkách (Řepa, 1981).

Cílem práce bylo získat pro zjištěné ptačí druhy představu o tom, v jaké míře využívají biotopy oblasti Mladých Buků v zimním období a na základě získaných výsledků porovnat jednotlivá prostředí. Sledované území se nachází v podhůří Krkonoš, kde se problematikou kvalitativního a kvantitativního zastoupení ptáků v jednotlivých biotopech

zabýval na české straně Krkonoš Miles (1975), na polské straně Krkonoš Dyrzc (1973).

2. Popis sledovaného území

Obec Mladé Buky leží v údolí řeky Úpy, přibližně na jejím středním toku v nadmořské výšce 500 m. Průměrná roční teplota činí 6 až 7°C, průměrný roční úhrn srážek je 800-1000 mm, převládající směr větrů je západní až severozápadní.

Ve zkoumané oblasti jsem vymezil tři základní biotopy, které nejlépe charakterizují dané území:

A. Polní listnatý lesík o rozloze 0,39 ha. Na ploše 0,28 ha (71,63 %) se rozkládá porost stáří 55-60 let. Zbylou část zkoumaného útvaru pokrývají stromy stáří 10-15 let.

B. Listnatý les o rozloze 0,49 ha, který tvoří zápaní hranici pastviny. Tento biotop představuje zbytky původní zemědělské krajiny, kde se nacházejí malé lesní porosty, remízky a meze se zemědělsky obhospodařovanou půdou.

C. Jehličnatý les o rozloze 4,16 ha, ve kterém se střídají husté a členité úseky s přehlednějším porostem. Podél jižní hranice protéká potok, jehož břehy jsou na šetřeném území kryty pouze bylinným patrem a sporadicky rostoucími mladými olšemi lepkavými.

3. Materiál a metodika

Práce zachycuje zimní období (prosinec-únor) roků 1977-1978, 1979-1980, 1983-1984.

Jednotlivá prostředí vyžadovala zvolit vlastní metodu kvantitativního výzkumu.

Metodu přímého sčítání jsem využíval pro zjišťování hustoty ptačí zvířeny v přehledném a stejnorodém prostředí o velmi malé rozloze, kde jsem počítal všechny jedince.

Metodu snímků bylo zapotřebí použít u rozsáhlých prostorů (větší lesní plochy jednotného typu). Na základě výsledků z několika vzorků jsem usuzoval na celek.

Lineární metody jsem užil pro sčítání ptáků v pásu o zvolené šířce a délce. Pro různorodost zkoumaných prostředí

nebylo možno použít jednotné šířky sledovaného území, jak doporučuje Šťastný (1974). Pro lesní prostředí jsem si stanovil šířku pásu 30-40 m, na otevřených plochách 50-60 m na každou stranu. Vzdálenosti procházeným terénem byly odečteny podle mapy.

Další metodou, použitou především v lesních porostech, byla metoda kvadrátová. V hustém členitém lese jsem vybral úsek o rozměrech 50 x 50 m, v řidším a přehledném terénu čtverec 100 x 100 m. Zde bylo nutno brát v úvahu, že vzhledem k relativně velkému okraji zastilnu ve zkoumaném území řadu zalétnuvších sem ptáků.

Při hodnocení výsledků pozorování jsem použil variační statistiky. Získané hodnoty se staly podkladem pro přesnější stanovení denzity a dominance sledovaných ptačích druhů. Obecnou hodnotu hustoty (denzitu D) jsem získal přepočtem na plochu 1 ha. V práci uvádím dále dominanci d, procentuální vyjádření počtu jedinců daného druhu v celkovém počtu zjištěných ptáků. Za dominantní považují podle Palmgreny (1930) druhy, u nichž d nabývá hodnot vyšších než 5 %.

4. Výsledky

Denzita a dominance ptačích druhů v jednotlivých lelech a biotopech je uvedena v tabulkách 1 - 3.

Druh	D ¹	D ²	D ³	D	d
<i>Perdix perdix</i>	16,7	15,4	18,6	16,9	28,9
<i>Turdus merula</i>	3,6	4,6	3,3	3,8	6,6
<i>Parus major</i>	7,1	10,8	4,6	7,5	13,2
<i>Parus caeruleus</i>	2,8	4,3	4,3	3,8	7,7
<i>Parus palustris</i>	4,0	3,4	3,1	3,5	7,7
<i>Carduelis chloris</i>	3,1	7,1	6,3	5,5	5,2
<i>Emberiza citrinella</i>	26,8	33,3	8,8	23,0	33,4

Tabulka 1: Denzita D¹-D³ a dominance d avifauny polního listnatého lesíku. D¹ = denzita druhu v zimě 1977-1978, D² = denzita druhu v zimě 1979-1980, D³ = denzita druhu v zimě 1983-1984, D = průměrná denzita (vše v ex./1 ha), d = dominance druhu ve zkoumaném biotopu.

Druh	D ¹	D ²	D ³	D	d
Buteo buteo	2,9	3,4	4,1	3,5	4,8
Falco tinnunculus	2,9	3,4	3,4	3,2	4,4
Turdus merula	7,5	11,1	17,2	11,9	18,5
T. pilaris	32,9	40,4	39,7	37,7	39,4
Parus major	4,3	9,1	3,2	5,5	7,5
P. caeruleus	3,4	2,9	3,4	3,2	,7
Emberiza citrinella	15,0	13,4	32,2	24,1	25,4
Pyrrhula pyrrhula	10,4	8,2	5,1	7,9	10,6

Tabulka 2: Densita D¹ - D³ a dominance d avifauny listnatého lesa a mezí. Vysvětlivky jako v tab. 1.

Druh	D ¹	D ²	D ³	D	d
Buteo buteo	0,4	0,4	0,4	0,4	4,3
Garrulus glandarius	0,6	1,2	1,2	1,0	10,8
Dendrocopos major	0,2	0,2	0,2	0,2	2,6
Regulus regulus	1,8	1,5	1,4	1,6	15,7
Parus major	1,4	1,5	1,6	1,5	15,6
P. ater	1,7	1,7	1,0	1,5	15,4
P. cristatus	0,6	0,8	0,9	0,8	8,4
P. montanus	0,8	0,4	0,4	0,5	6,0
Sitta europaea	0,5	0,4	0,4	0,4	5,1
Certhia familiaris	0,4	0,4	0,3	0,4	4,1
Pyrrhula pyrrhula	1,0	1,5	1,0	1,2	12,4

Tabulka 3: Densita D¹ - D³ a dominance d avifauny jehličnatého lesa. Vysvětlivky jako v tab. 1.

Diskuze

S problematikou změn kvantitativní struktury ptáčích obyvatel během zimního období v oblasti podhůří Krkonoš jsem se v literatuře nesešel. Ucelený přehled o ptactvu Krkonošského národního parku podává Miles (1975). Avifaunu polské části Krkonoš podrobně zpracoval Dyrcaz (1973). Uvedené práce mi umožnily porovnání získaných výsledků.

Hustota ptačího osídlení polního listnatého lesíka v zimním období činí 64,0 ex. na 1 ha. Zjištěný výsledek je pravděpodobně ovlivněn koncentrací některých ptačích druhů v tomto prostředí (*Perdix perdix*, *Emberiza citrinella*). Za dominantní představitele avifauny polního listnatého lesíka v zimním období považují strnada obecného (33,4 %), koroptev polní (28,9 %), sýkoru koňadru (13,2 %) a zvonka zeleného (5,2 %). Vysoký podíl sýkory koňadry je zřejmě zapříčiněn těsným sousedstvím porostu s biotopem zahrad, kde tento druh náleží opět mezi dominantní (Miles, 1975).

Křovinaté meze do značné míry ovlivňují skladbu ptačího osazenství listnatého lesa. To se zejména projevuje v zimním období, kdy v tomto prostředí dochází jakožto v potravní lokalitě k velkému soustředění druhů *Turdus pilaris* a *Turdus merula*. Kromě uvedených ptáků se zde jeví dominantní strnad obecný (25,4 %), hýl obecný (10,6 %) a sýkora koňadra (7,5 %). Naproti tomu Dyrce (1973) považuje za charakteristické druhy jmenovaného prostředí sýkoru koňadru a brhlíka lesního. Brhlík lesní však zalétá jen ojediněle do sledovaného listnatého lesa, což lze vysvětlit malou rozlohou porostu, který svojí skladbou a polohou vyhovuje více strnadům obecným a v zimě poskytuje dostatek potravy i hýlům obecným.

Posledním zkoumaným biotopem byl jehličnatý les s malou příměsí listnatých stromů. Sledovanému území se nejvíce přibližuje pokusná plocha 42 ha v nadmořské výšce 700-800 m, kterou sledoval Dyrce (1973) a zjistil zde v hnízdním období jako dominantní druhy králíčka obecného (16,9 %) a sýkoru uhelníčka (16,1 %). Miles (1975) zde označuje za hojně také sýkoru koňadru a hýla obecného. V ptačí populaci mnou sledované lesní biocenózy byly charakterizující druhy králíček obecný (15,7 %), sýkora koňadra (15,6 %), sýkora uhelníček (15,4 %) a hýl obecný (12,4 %).

Z uvedených závěrů je patrné, že se mnou dosažené výsledky od dosavadních poznatků v některých podrobnostech odlišují.

LITERATURA

- BALÁT F., FOLK Č., HAVLÍK J., HUDEC K., KLÍMA M., 1963: Metody terénních ornitologických výzkumů. Brno.
- DYRCZ A., 1973: Ptaki polskiej części Karkonoszy. - Ochrona przyrody, 38: 213-284.
- MILES P., 1975: Ptactvo Krkonoš. Kandidát dis. práce. Knihovna Správy Krnap Vrchlabí a ÚVO ČSAV Brno.
- PALMGREN P., 1930: Quantitative Untersuchungen über die Vogelfauna in den Wäldern Südfinnlande. - Acta Zool. fenn., 7. 1-218.
- ŘEPA P., 1981: Vazba některých běžných druhů pěvců na jednotlivé biotopy v oblasti Tachovské brázdy a Českého lesa. - Sylvia, 21: 5-16.
- ŠTĚPÁN K., 1974: Návrh jednotné metodiky kvantitativního výzkumu ptáků. - Zprávy MOS, 32: 13-21.

Radoslav Sikora
Mladé Buky 338

ŘÍJEN V HŘEBENOVÉM SEDLE U VOSECKÉ BOUDY

V říjnu 1985 jsme v sestavě Červa, Plot realizovali ornitologickou akci u Vosecké boudy, zaměřenou na denní i noční odchyt s pozorováním protahujících ptáků. Pomohli nám při tom i Miloš Mareček z Vysoké n. L. a Vladimír Vávra z Náchoda. Celá akce byla pod patronací dr. Milese, který zajistil přistavení maringotky. Předcházela jí půlroční příprava zahrnující i obstarání benzinového agregátu pro napájení reflektoru elektrickým proudem. Sledování tahu a odchyt bylo nepřetržité díky stálé účasti Luďka Plota.

S denním odchytem jsme započali 1. října. Podél Cesty čs.-polského přátelství jsme napnuli 150 m převážně japonských nárazových sítí. Zároveň s nárazovkami jsme poblíž maringotky postavili odchytové stanoviště s volavci, velkoplošnými sklopnými sítěmi, vlezovým lapákem

a podobným zařízením. Za nepříznivého počasí, kdy se odchyt do nárazovek nedařil, se ptáci díky volavcům chytali pouze na tomto "čihadle". Jako volavých ptáků jsme použili křivku obecnou, čížka lesního, čečetku zimní, stehlíka obecného a zvonohlíka zahradního. Nejvíce se z nich uplatnila křivka a čečetka.

Prvních šest dní byly, díky JZ větru a bezoblačné obloze, optimální podmínky pro denní tah. Hřebenovým sedlem protahovala četná hejna pěnkav, čížků, lindušek, stehlíků, konopek, zvonohlíků, koňader a modřinek. Řádově to byly denně tisíce pěnkav a někdy i čížků a desítky až stovky ostatních vyjmenovaných druhů. Pro noční odchyt však toto počasí, díky dobré viditelnosti, nebylo příznivé. V kuželu světla reflektoru se objevovali jen jednotliví ptáci, kteří se dobře orientovali a jejich odchyt byl nerealizovatelný.

9. října vanul ještě jižní vítr při mlze. Tah byl dosud poměrně silný, pozorovali jsme asi 100 sojek a velké množství sýkor koňader a modřinek (chyceno téměř 60 kusů). Protahovali již první jikavci, občas byly pozorovány i přelety králíčků obecných. Další den však silný JZ vítr doprovázel i déšť s ledovou tříští a proto jsme linii sítí stáhli na jedno lanko. Ani za tohoto počasí se noční tah neprojevoval.

Když 12. října začal vát vítr od SZ, začaly sítě namrzat a proto byly 13. října všechny staženy. Přes nepříznivé počasí byl denní tah toho dne již od rána silný. Byl orientován západním směrem, tedy šikmo po větru. Táhli jikavci, pěnkavy, čížci, 8 skřivanů lesních, strnadi rákosní a s. obecní, králíčci, pěvušky modré a sýkory. I noční tah byl za těchto povětrnostních podmínek zajímavý.

Reflektor jsme zapojili 12. října v 19,15 hod. a svítili jsme do 20,00 hod. V údolí bylo jasno, bohužel i v sedle šly mraky zhruba 20 m nad úrovní kleče. Hned po rozsvícení se ukázali nepříliš vysoko první drozdi zpěvní, červenky, skřivani polní, špačci, jedna hrdlička, bekasina a z neosvětleného prostoru se ozývaly hlasy čejek a cvrčal.

Ptáci létali evidentně po směru větru a do kužele reflektoru, postaveného proti směru tahu a větru, se vraceli zpět. Zde se třepotavým letem, obrácně proti větru, ve výšce chvíli zdrželi, anebo chvíli letěli osvětleným prostorem na SZ a pak se vraceli, čímž dělali jakýsi okruh. Jestliže se však reflektor nasměroval po větru, ptáci se již nevraceli - "svítili jsme jim na cestu". Spíše náhodně se do sítě postavené před reflektorem chytla jedna červenka. Polruhé jsme toho dne svítili od 21,50 do 22,30 hod. Podmínky byly stejné. Nyní byli pozorováni i dlaskové a rekci domácí. Poté jsme reflektor vypojoili vzhledem ke špatným odchyťovým podmínkám. Hned druhého dne napadl sníh, což bylo možná příčinou předchozího silného tahu, i když vanul SZ vítr.

Od té doby již podobné povětrnostní podmínky nenastaly. Noční tah jsme pozorovali jen za bezoblačných nocí, ovšem pouze jednotlivce letící ve značných výškách. Denní tah probíhal nadále, většinou v brzkých ranních hodinách, ale již nedosahoval dřívější intenzity.

Ze zajímavějších pozorování:

2.10. - 13 krkavců velkých (*Corvus corax*)

16.10. - 4 husy velké (*Anser anser*) táhnoucí na jih

20.10. - 3 husy velké táhnoucí na jih

21.10. - 2 kalousi ušatí (*Asio otus*) lovící nad klečí

23.10. - 1 datel černý (*Dryocopus martius*)

36 + 25 hus velkých letících na sever

24.10. - 11 kormoránů velkých (*Phalacrocorax carbo*) letících v 11,00 hod, na jih.

26.10. - 1 ♀ tetřívka obecného (*Tetrao tetrix*)

Za zmínku stojí i časté přelety ořešníků kropenatých z Polska do Čech za potravou. Zpět létali s plnými volaty. Časté byly přelety krahujců, jestřábů a kání lesních, mnohdy i po více kusech, vždy na jih. V porovnání s dosavadními poznatky jsme pozorovali po celou dobu našeho pobytu jen podprůměrný tah uhelníčků, králíčků, skřivanů, holubů, hýlů a cvrčal.

Seznam odchycených ptačích druhů dle množství:

Pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	...	143
Čížek lesní (<i>Carduelis spinus</i>)	...	90
Křivka obecná (<i>Loxia curvirostra</i>)	...	68
Sýkora koňadra (<i>Parus major</i>)	...	63
Pěnkava jikavec (<i>Fringilla montifringilla</i>)	...	43
Čečetka zimní (<i>Carduelis flammea</i>)	...	40
Červenka obecná (<i>Erithacus rubecula</i>)	...	22
Sýkora modřinka (<i>Parus caeruleus</i>)	...	17
Drozd kvíčala (<i>Turdus pilaris</i>)	...	15
Drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	...	14
Konopka obecná (<i>Carduelis cannabina</i>)	...	10
Rehek domácí (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	...	9
Kos černý (<i>Turdus merula</i>)	...	6
Sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	...	6
Ořešník kropenatý (<i>Nucifraga caryocatactes</i>)	...	5
Zvonohlík zahradní (<i>Serinus serinus</i>)	...	4
Drozd cvrčala (<i>Turdus iliacus</i>)	...	4
Králíček obecný (<i>Regulus regulus</i>)	...	4
Pěvuška modrá (<i>Prunella modularis</i>)	...	4
Zvonek zelený (<i>Carduelis chloris</i>)	...	3
Hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	...	2
Stehlík obecný (<i>Carduelis carduelis</i>)	...	2
Sýkora uhelníček (<i>Parus ater</i>)	...	1
Budníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	...	1
Drozd brávník (<i>Turdus viscivorus</i>)	...	1
Strnad rákosní (<i>Turdus viscivorus</i>)	...	1
Sluka lesní (<i>Scolopax rusticola</i>)	1

Celkem: 579 ex. ve 27 druzích

Lubor Červa
Píseckého 15
Praha 5

Luděk Plot
Slávy Horníka 6
Praha 5

EXPEDICE "GYPAETUS (GURMÁN)", 29.6.-13.7.1985

Písmeno G v názvu přírodovědné expedice napovídá, že začíná v pořadí sedmá výprava ODPM Trutnov za poznáním přírodního bohatství Balkánského poloostrova. Stejně jako v loňském roce odjíždíme do Bulharska; cílem je tentokrát pohorie Pirin v jeho jihozápadním cípu.

Tradiční trasou a non-stop projíždíme Maďarskem a při přechodu rumunsko-bulharské hranice, tvořené Dunajem, začínáme zaznamenávat první pozorování do svých ornitologických zápisníků: z těch zajímavějších volavka vlasatá (*Ardeola ralloides*), volavka stříbřitá (*Egretta garzetta*), kolpík bílý (*Platalea leucorodia*), strakapoud jižní (*Dendrocygus syriacus*), konipas luční předoasijský (*Motacilla flava feldegg*).

První, původně neplánovaná, ale nakonec déletrvajících tábořiště nám poskytují břehy malé říčky Lom u osady Belotinci (severozápadní cíp Bulharska, asi 40 km SZ od Mihajlovgradu). Vyprahlá, intenzívně zemědělsky obhospodařovaná krajina je strukturálně pestřejší pouze v údolí jmenované říčky. Strmý, suťové stěny, lemující východní břehy, se stávají rájem pro geologicko-paleontologickou sekci, zalujícím okolí svých stanů desítkami vytěžených belemnitů, amonitů a jiných zkamenělých organismů. Dubové lesíky s minimálním podrostem, avšak s řadou rozpadajících se kmenů, zase lákají členy entomologické sekce. Stranou samozřejmě nezůstávají ani ornitologové. Zdejší fauna má stále ještě převažující střeoevropský charakter, obohacený několika málo jižními prvky. Ze zajímavějších druhů nás upoutává včelojed lesní (*Pernis apivorus*), křepelka polní (*Coturnix coturnix*), skřivan lesní (*Lullula arborea*), slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), strnad luční (*Emberiza calandra*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*) a především pro řadu nových účastníků neznámá poštolka jižní (*Falco naumanni*) a strnad cvrčivý (*Emberiza cirrus*). Pozornost přitahuje pár krmících strnadů zahradních (*Emberiza hortulana*) a jejich objevené hnízdo se 4 mláďaty, umístěné v suchém listí u pařezu upro-

střed dubového porostu. Podobně přitažlivá je i malá hnízdní kolonie vlnh pestrých (*Merops apiaster*) v kolmých hlinitých březích říčky Lom. Během celého pobytu jsou zaznamenána data o frekvenci krmení jejich mláďat, v jedné z nor (hluboké asi 90 cm) je nalezeno 6 mláďat v různých stadiích vývoje (od mláděte čerstvě vylíhlého, holého a slepého, až po velké, již obrostlé peřím, což je důsledek snášení vajec ve dvou denních intervalech a začátku inkubace již po snesení prvního z nich). Z výstelky hnízda je získán vzorek potravy (převládají brouci a motýli) pro pozdější rozbor. Následující dny však příliš nových poznatků o zdejší fauně nepřinášejí, a tak se někteří z členů ornitologicko-terio-logické bisekce věnují spíše jídlu, zakládají sekci konzumentů a přejmenovávají expedici na "Gurmán 1985".

Konečně dochází k dlouho očekávanému přesunu do pohoří Pirin. Základní tábor stavíme ve východní části pohoří, nad střediskem Jane Sandanski ve výšce asi 1400 m n. m. Složení avifauny připomíná Krkonoše: dominuje pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*), početný je výskyt pěnice černohlavé (*Sylvia atricapilla*), budníčka menšího (*Phylloscopus collybita*), červenky obecné (*Erithacus rubecula*) a králíčka ohnivého (*Regulus ignicapillus*). V okolí tábořiště je pozorován ořešník kropenatý (*Nucifraga caryocatactes*), datel černý (*Dryocopus martius*), kos horský (*Turdus torquatus*) i jeřábek lesní (*Tetrastes bonasia*), s nímž se však v Krkonoších již nesetkáváme.

Pravý ráj nás teprve čeká v hřebenové partii pohoří nad horní hranicí lesa, která zde probíhá zhruba v 1800-1900 m n. m. Faustále obklopeni neuvěřitelným množstvím zvědavých ořešníků kropenatých opouštíme rozvolněný smrkový les, jehož jednotlivé stromy jsou obaleny až metr dlouhými "vousy" provazovek (*Usnea* sp.), svědčícími o minimálním zasažení navštíveného území plynnými exhaláty, které tak dobře známe jejich negativním dopadem na krkonošské lesy. Řídkou vegetací porostlé subalpínské louky nám nabízejí první lahůdku - několik párů skřivana ouškatého (*Eremophila alpestris*) bez zjevné plachosti sbírá potravu a od-

létá s ní pravidelně k hnízdu s mláďaty. Vzhledem ke špatnému počasí však myšlenku vyhledání hnízda zavrhneme. Na blízkém suťovém poli poletující vyvedené rodinky lindušek horských (*Anthus spinoletta*) a pěvušek podhorních (*Prunella collaris*) nás zase vrací do krkonošských poměrů. Avšak jen na chvíli. Dalekohledy všech totiž upoutávají pestrá, nepoměrně veliká křídla a motýlí let zedníčka skalního (*Tichodroma muraria*), přeletujícího podél skalní stěny. A v sousedním údolí u Tevnego jezera se další z nás poprvé setkávají s hejnem kavčat žlutozobých (*Pyrrhocorax graculus*).

Během takovýchto pozorování a zážitků však čas ubíhá velmi rychle. Po pěti dnech opouštíme vysokohorské partie Pirinu i naše tábořiště a sjíždíme zpět do podhůří. Poslední den trávíme na již známé lokalitě u řeky Strumy nedaleko Sandanski (Prunella 1984: 23-26). Následuje však cesta zpět, tradičně úmorná, ale oživená zpětným probíráním zážitků a získaných znalostí.

RNDr. Jiří Flousek
Správa Krnapu Vrchlabí

Věra Lněničková
Halasova 824
Hradec Králové

HNÍZDĚNÍ KULÍKA HNĚDÉHO (*EUDROMIAS MORINELLUS* L.) V JESENÍKÁCH

Hnízdní výskyt kulíka hnědého byl v minulosti v sušetské oblasti vázán především na Krkonoše, kde bylo naposledy jeho vyhnízdění prokázáno v r. 1946 (Maňan 1946). Z Jeseníků je sice dřívějších dokladů o jeho výskytu podstatně méně (Hudec, Kondělka, Novotný 1966), v posledních letech však byl vícekrát zastižen právě zde. Bylo tomu tak v letech 1975, 1976 i 1977, kdy o jeho výskytu píše Dornbusch (1977). Jednalo se vždy o pozorování ze začátku

srpna na Vysoké Holi (1464 m n. m.), kde 2.8.1975 byli pozorováni 2 ex., 5.8.1976 3 ex. (patrně mladí ptáci) a 4.-6.8.1977 zaslechnut jeho hlas.

V roce 1985 jsem pracoval od 25.5. do 31.8. v rámci akce Balt na Pradědu a výskyt kulíka hnědého jsem zaznamenal ve více případech:

14.6., 17,42 hod., sv. část vrcholu Pradědu cca 150 m od věže na vrcholu, pozorování 2 ex. volající "djí" a odlétající ve výši asi 10 m směrem na Vysoké Hole;

25.7., 10,20 hod., terénní stanice MOS pod Pradědem, 1 ex. poletuje a volá asi 30 m vysoko a odlétá směrem na Vysoké Hole;

29.7., 10,10 hod., terénní stanice MOS pod Pradědem, 2 ex. odletují asi 30 m vysoko směrem na Vysoké Hole;

8.8., 15,30 hod., jz. část vrcholu Pradědu, cca 200 m od vrcholové věže, 2 ex. prolétli vzdálenost asi 100 m a sedli si opět do trávy za mlhavého počasí;

12.8., 16,33 hod., Vysoká Hole, 1 adultní pták předstírající poranění křídla a 4 sotva létající mláďata v trávě.

V souvislosti s opětovným výskytem kulíka hnědého v Jeseníkách by bylo žádoucí znovu prověřit i jeho dřívější hnízdní lokality v Krkonoších.

LITERATURA

DORNEUSCH M. u. CH., 1977: Zum Vorkommen des Mornell, *Eudromias morinellus* (L., 1758) im Hrubby Jesenik (Altwater-Gebirge, CSSR). - Ornithologische Jahresberichte des Museum Heineanum, 2: 15-17. Halberstadt.

HUDEC K., KONĎĚLKA D., NOVOTNÝ I., 1966: Ptactvo Slezska. Opava.

MAŘAN J., 1946: Kulík hnědý, *Charadrius morinellus* L. v Krkonoších. - Sylvia 8: 49-53.

Ing. Hubert Weber
DDR - 3310 Calbe/S.
PSF 47

P R U N E L L A

Zpravodaj Oblastní ornitologické sekce při správě
Krkonošského národního parku ve Vrchlabí

1985

Ročník XI

Redaktor: RNDr. Petr Miles, CSc.

Redakční rada: Petr Fišer, RNDr. Jiří Flousek, Jan
Grúz, RNDr. Petr Miles, CSc.

Vydává Správa Krkonošského národního parku ve Vrchla-
bí jako účelový tisk

Povoleno odborem kultury ONV Trutnov pod čj. 99/77

Č. bl. 705-729/86/KM

